

Sèrie 2

CRITERIS GENERALS

Pregunta 1

S'ha de desenvolupar una de les dues qüestions proposades.

La pregunta val 5 punts que es distribueixen de la següent manera:

3 per als continguts, i

2 per a la capacitat d'argumentació i d'anàlisi, l'ordenació de les idees i la coherència del discurs.

Avaluació dels continguts (3 punts):

No es tracta que l'examinand resolgui la qüestió amb respostes disperses sinó que elabori la seva resposta en forma de tema. Val a dir que si desenvolupa correctament i de manera coherent algun altre aspecte no indicat expressament en l'enunciat o el text proposat en una de les qüestions, se li pot assignar per aquest concepte fins a 1 punt sense sobrepassar mai la puntuació de 3 punts.

Avaluació de la capacitat d'argumentació i d'anàlisi, l'ordenació de les idees i la coherència del discurs (2 punts):

Es valorarà la claredat de l'escriptura, la pertinença de les idees i la capacitat d'establir relacions entre les diferents qüestions proposades.

Pregunta 2

S'ha de desenvolupar un dels dos comentaris proposats

El comentari de text es podrà puntuar amb cinc punts, distribuïts de la següent manera:

3 per als continguts, i

2 per als aspectes metodològics del comentari.

Avaluació dels continguts (3 punts):

El comentari de l'examinand no cal que se centri exclusivament en els aspectes assenyalats en l'enunciat, però els ha de tenir en compte; per tant, cada un d'aquests aspectes que no es resolgui en el redactat no sumarà la puntuació que li correspon. Val a dir que si desenvolupa correctament i de manera coherent algun altre aspecte del text proposat, no indicat expressament a l'enunciat, se li pot assignar per aquest concepte fins a 1 punt sense sobrepassar mai la puntuació de 3 punts.

Aspectes metodològics del comentari (2 punts):

Es tracta d'avaluar la capacitat d'argumentació, l'ordenació de les idees, la coherència del discurs, la capacitat expressiva que demostrï l'examinand i, en general, els aspectes propis de la redacció. Un dels dos punts s'assigna al que és pròpiament metodologia de comentari (capacitat d'anàlisi del text, saber-ne extreure les idees de forma argumentada, establir vincles amb altres elements de l'obra i demostrar els coneixements dels aspectes retòrics de l'obra: mètrica, figures estilístiques, genres, etc.). No s'ha de valorar negativament una estructuració excessivament escolar (context, tema, estructura...). El que cal valorar negativament és que l'examinand prescindi de comentar el text i el prengui com a pretext per a una acumulació d'idees sense cap lligam amb el fragment proposat.

L'altre punt s'assigna als aspectes de redacció del comentari: fluïdesa, adequació del vocabulari, claredat en la redacció i puntuació.

No cal una nota específica per a cada un d'aquests dos aspectes. Les indicacions anteriors no són més que una pauta, que el corrector sabrà utilitzar prou per a establir la puntuació entre zero i dos punts.

Reducció per errors de llengua

- La reducció de nota ha de respondre a una valoració global dels errors comesos.
- Es restarà un punt de l'examen si hi ha errors greus d'ortografia, frases agramaticals, barbarismes flagrants, greus problemes de puntuació...
- Es restarà mig punt si conté menys errors greus (fins a quatre o cinc) o si els que hi ha no es consideren tan greus (dièresis, determinats usos dels relatius i dels pronoms febles, construccions dubtoses...). La suma de pocs errors greus i d'alguns errors lleus es penalitzarà amb un punt.
- Si els errors fossin molt greus o quantiosos, o impliquessin dificultats greus de comprensió, la reducció de la nota global podria arribar als dos punts.
- No es restarà de la puntuació si s'adverteixen errors atribuïbles a lapsus o per la presència de pocs errors lleus.
- Quan s'apliqui una reducció de la nota per alguns dels motius indicats, s'assenyalarà en l'espai destinat a tal efecte.

CRITERIS ESPECÍFICS

OPCIÓ A

[Josafat, de Prudenci Bertrana]

1. a. Els tres punts corresponents a l'avaluació del contingut es poden assignar si l'examinand tracta, per separat o conjuntament, els aspectes orientats en l'enunciat (a raó d'un punt per a cadascun d'ells); és a dir, si explica:

- el valor simbòlic de la catedral de Girona com a espai que representa la influència coercitiva del dogma i de la ideologia cristianes en la voluntat de l'individu;
- la dimensió simbòlica de la dualitat camp/ciutat: naturalitat/civilitat, espiritualitat/materialitat, llibertat/coerció;
- les implicacions en Josafat, «un pagès del cor de les Guilleries», del desplaçat del camp a la ciutat per treballar en un entorn que creu superior, el sacerdotal, que es tradueix en enyor, solitud, inadaptació i, finalment, follia; i les correlacions entre l'espai ciutadà i els personatges femenins (Fineta i Pepona): dues prostitutes que representen la corrupció de la matèria i de la civilització.

A més de la capacitat d'anàlisi simbòlica dels espais, es valorarà també que l'examinand expliqui o exemplifiqui com es caracteritzen, es defineixen o s'adjectiven aquests espais al llarg del relat.

[Vida privada de Josep Maria de Sagarra]

1. b. Els tres punts corresponents a l'avaluació del contingut es poden assignar si l'examinand explica els temes i l'abast del conflicte social de cadascuna de les dues parts en què es divideix l'estructura de la novel·la; és a dir, si:

- explica que la primera part, situada en la Barcelona dels anys de la Dictadura de Primo de Rivera i de l'Exposició Universal, és la crònica del naufragi social de la noblesa tradicional (a partir de l'enfonsament del marquès de Sitjar, don Tomàs de Lloberola i la ineptitud per a la vida dels seus dos fills), que s'articula sobre dos eixos temàtics: el sexe i els diners; (1,5 punts)
- i comenta que la segona part, situada cronològicament 5 anys més tard que la primera part (després de l'esclat de la Segona República), il·lustra el canvi d'hegemonia en les estructures socials: l'antiga aristocràcia, que sobreviu com un cadàver social (representat per Frederic de Lloberola, que viu el darrer somni de gran senyor feudal rodejat de masovers que militen a ER o la FAI) o com un símbol del passat (Pilar de Romaní), és ara rellevada per una nova aristocràcia, formada per nou-rics, que es concentren a casa d'Hortència Portell i Níove Cases, i per altres grups socials, com el que representa Agustí Casals, fill de la Barcelona democràtica i menestral, treballadora i estalviadora, que viu, a diferència dels Lloberola, en un pis sense personalitat, és a dir, sense tradició, modern.

Es valorarà que l'examinand descrigui o comentï algun d'aquest personatges o episodis narratius, a tall d'il·lustració. (1,5 punts)

[Nada, de Carmen Laforet]

2. a. Els tres punts corresponents a l'avaluació del contingut es poden assignar si l'examinand explica els temes i l'abast del conflicte social de cadascuna de les dues parts en què es divideix l'estructura de la novel·la; és a dir, si:

- situa correctament el fragment dins de l'argument de la novel·la: el diàleg entre ambdues amigues s'esdevé després que Ena visités Román a casa seva. Es valorarà que l'examinand expliqui sumàriament l'origen de la relació de Román amb Margarita, la mare d'Ena, i la intenció que mou Ena a reprendre'n el contacte.
- analitza, a partir dels elements que apareixien en el diàleg transcrit en l'exercici, les característiques bàsiques que defineixen ambdós personatges i la relació que tenen al llarg de la novel·la. Es valorarà que l'examinand en detecti les diferències fonamentals de caràcter i de condició social, i que expliqui la importància de la seva amistat en relació amb l'argument de l'obra. En aquest sentit, és fonamental que l'examinand destaquï que Ena és un personatge vitalista, extravertit, independent, contradictori i sensible, que analitza i controla les seves emocions i que pertany a la classe benestant de la ciutat, etc.; mentre que Andrea és un personatge passiu, introvertit, els comportaments de la qual estan dominats per les emocions o estats d'ànims, davant dels quals adopta una actitud contemplativa, etc. També és important que expliqui l'origen de la relació d'ambdues joves a la Universitat i que esmenti la necessitat que experimenta Andrea d'apropar-se a l'estil de vida de Ena i de conservar-ne l'amistat (cosa que explicaria l'actitud que té davant de la relació de la seva amiga amb Román). Es tindrà en compte, també, si l'examinand usa exemples per il·lustrar els seus arguments.

[Luces de Bohemia, Ramón del Valle-Inclán]

2. b. Els tres punts corresponents a l'avaluació del contingut es poden assignar si l'examinand tracta, per separat o conjuntament, els aspectes orientats en l'enunciat; és a dir, si:

- identifica correctament l'escena (la visita de Max Estrella al despatx del Ministre, amic de joventut del poeta) i la situa en el context de l'obra, és a dir, després que el protagonista fos detingut i empresonat per desobediència a l'autoritat policial; (1 punt)
- proposa una interpretació simbòlica, que sigui justificada i coherent, de dues de les característiques més definitòries de Max Estrella: la ceguesa (que representa la capacitat que té el poeta de captar i de desvetllar el costat ocult de la realitat, per això es compara amb Homer) i l'embriaguesa (que pot ser entesa com la necessitat que experimenta l'home lúcid, el poeta, d'evadir-se del món esperpèntic en què viu condemnat l'ésser humà); (1 punt)
- i analitza, amb les seves paraules, el personatge principal, Máximo Estrella, com una figura a partir de la qual Ramón del Valle-Inclán reflexiona sobre les característiques del poeta contemporani (l'home lúcid, que viu en la marginalitat, incompès i tanmateix necessari) i de la seva funció vital dins de la societat coetània (interpretar i jutjar el costat ocult de la realitat i revelar, amb la seva art poètica, la condició tràgica de l'home i la dinàmica grotesca de la societat). (1 punt)

OPCIÓ B

[*Tiempo de silencio*, de Luis Martín Santos]

1. a. Els tres punts corresponents a l'avaluació del contingut es poden assignar si l'examinand tracta, per separat o conjuntament, els aspectes orientats en l'enunciat; és a dir, si:
- explica que Luis Martín Santo descriu en la seva novel·la una visió crítica de les diferents classes socials existents al Madrid de la immediata postguerra, és a dir, el dels anys quaranta. Es valorarà que l'examinand identifiqui com a mínim dues de les classes socials que hi apareixen representades, i n'esbossi una descripció i identifiqui algun dels personatges que hi pertanyen: l'alta burgesia (món intel·lectual i governamental), la classe mitjana (professionals universitaris com don Pedro), la petita burgesia en ple procés de decadència (propietaris de la pensió, els amics de don Pedro), el proletariat (servents i subalterns) i el món de la marginalitat i de la delinqüència (els suburbis de Madrid). Es valorà especialment que l'examinand expliqui que les relacions de classe es basen en l'estratificació social (és a dir, que no hi ha capacitat de combinació o relació entre elles), i que aquest és l'aspecte que Martín Santos critica amb més vehemència en la seva obra. (1 punt)
 - i analitza que l'actitud que té el protagonista (que pertany a la classe mitjana) en relació amb la classe més marginal de Madrid oscil·la entre la curiositat intel·lectual pels seus comportaments o la simpatia que li desperten certes reaccions i comentaris, i la fredor davant de situacions com la fam o la insalubritat, que no obstant no li impedeix d'intentar salvar la vida de la filla de Muecas, després que algú li practiqués un avortament il·legal. Es valorarà també que l'examinand expliqui, de manera sumària, el fil narratiu de la visita de don Pedro al suburbi i que analitzi quines conseqüències tindrà aquest episodi en el desenllaç de la novel·la. (2 punts)

[*Poeta en Nueva York*, de Federico García Lorca]

1. b. Els tres punts corresponents a l'avaluació del contingut es poden assignar si l'examinand tracta, per separat o conjuntament, els aspectes orientats en l'enunciat; és a dir, si:
- comenta a grans trets l'estructura de l'obra (no cal que enumeri els epígrafs en què es divideix però sí que esmenti que està subdividida en 10 seccions) i explica que aquesta recrea poèticament el periple personal de l'autor per Amèrica (arribada a Nova York, sortida al camp, retorna a la ciutat i viatge a l'Havana), tot i que els poemes tenen alteracions cronològiques significatives respecte del viatge real i que el sentit d'alguns dels poemes inclosos en cada secció no sempre coincideix amb el tema que sembla resumir els subtítols on inclouen; (1 punt)
 - identifica i comenta com a mínim dos dels temes principals del llibre: la ciutat en oposició a la vida rural, l'angoixa existencial, l'amor i l'homosexualitat, la interioritat del poeta, etc. Es valorarà especialment si l'examinand il·lustra els comentaris amb exemples o es refereix, encara que sigui d'una forma genèrica, a poemes determinats. (2 punts)

[*Terra baixa*, d'Àngel Guimerà]

2. a. Els tres punts corresponents a l'avaluació del contingut es poden assignar si l'examinand tracta, per separat o conjuntament, els aspectes orientats en l'enunciat i que són els següents:
- El fragment correspon al monòleg de Marta que ocupa l'escena III del segon acte de l'obra. L'escena se situa després d'una conversa entre el Manelic i la Nuri, en la qual no és present la Marta i on la jove explica al pastor que la gent del poble es lamenta (sense que ella sàpiga per què) de la dissort de Manelic, casat fa deu dies amb la Marta. Manelic se sent desubicat a la Terra baixa i intueix que Marta manté una relació amorosa en secret amb un altre home. (1 punt).

- Manelic representa el mite del bon salvatge, l'ésser pur, no contaminat per la civilització i les convencions socials. És el símbol de l'alliberament i de la revolta contra l'opressió. Sebastià, en canvi, és l'encarnació del tirà, que es veu forçat a casar-se amb una pubilla rica per no arruïnar-se però que no vol renunciar a l'amor de Marta, a qui tracta com si fos una propietat. Atrapada entre els dos personatges, Marta comença l'obra com una dona objecte (concubina de Sebastià), sense voluntat, desposseïda i desclassada. L'amor desinteressant de Manelic, una experiència excepcional per a ella, la converteix en una persona capaç d'enfrontar-se amb l'hereu, totpoderós i dèspota. És la conquesta de la voluntat («em deixa fer lo que vui», diu).
- La Nuri, la més jove de l'obra, comparteix amb Manelic el caràcter ignorant i innocent. Se sent atreta per les rondalles que li explica Manelic: ambdós comparteixen la fascinació per la natura, que es manifesta en un llenguatge creatiu i artístic. En aquest sentit, la Nuri és important perquè és la que fa possible que l'espectador conegui els sentiments de Manelic, atès que és l'únic personatge que l'entén perquè s'hi assembla en molts aspectes. La Marta, en canvi, se'n sent gelosa, de la Nuri, perquè projecta en ella el drama que va viure quan tenia la seva edat: la relació de concubinatge amb Sebastià. (1 punt)

[Vacances pagades, de Pere Quart]

2. a. Els tres punts corresponents a l'avaluació del contingut es poden assignar si l'examinand tracta, per separat o conjuntament, els aspectes orientats en l'enunciat; és a dir, si:
- explica d'una manera ordenada i justificada que el poema és una reflexió, construïda amb recursos irònics, sobre quin ha de ser el nou model de literatura i quina ha de ser la funció del poeta. Es valorarà especialment que l'examinand identifiqui les qüestions relacionades amb la poètica que Pere Quart proposa a *Vacances pagades*: la naturalitat del llenguatge, el refús de la retòrica afectada, la superació dels models simbolistes, la realitat com a matèria poètica en detriment de la reflexió especulativa, la ironia com a forma de denúncia, el compromís civil del poeta, etc.; (2 punts)
 - i fa una correcta anàlisi formal del poema (rima, versificació) i, especialment, si és capaç de detectar i explicar les principals figures retòriques (especialment, les metàfores) o recursos com la ironia, l'humor o els jocs de llenguatge. (1 punt)